

คำอธิบายสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

เหตุผลในการบัญญัติกฎหมาย

สุขภาพ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล ดังนั้นการวางระบบเพื่อดูแลแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน จึงไม่อาจมุ่งเน้นที่การจัดบริการเพื่อการรักษาพยาบาลเพียงด้านเดียว เพราะจะทำให้รัฐและประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ในขณะที่โรคระบาดและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงและมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น จำเป็นต้องดำเนินการให้ประชาชนมีความรู้เท่าทัน มีส่วนร่วม และมีระบบเสริมสร้างสุขภาพและระวังป้องกัน จึงสมควรมีกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ เพื่อวางกรอบและแนวทางการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ รวมทั้งมีองค์กรและกลไกเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างเสริมสุขภาพรวมทั้งสามารถดูแลแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

สาระสำคัญของกฎหมาย

- กำหนดเรื่องสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพตามมาตรา ๕-๑๒ ได้แก่ (๑) สิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ และบุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม (๒) การส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาพของเด็ก คนพิการ คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคมและกลุ่มคนที่มีความจำเป็นเรื่องสุขภาพ (๓) การคุ้มครองข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล และการแจ้งข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อที่ผู้รับบริการจะใช้ประกอบการตัดสินใจในการรับบริการ (๔) การคุ้มครองเรื่องการวิจัยในมนุษย์ (๕) สิทธิในการได้รับข้อมูล และการร้องขอให้มีการประเมินและมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ (๖) สิทธิการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต
- มีคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ (๑) จัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ (๒) เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ และติดตามผลการดำเนินงานตามที่ได้เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาดังกล่าว

พร้อมทั้งเปิดเผยให้สาธารณชนทราบด้วย ทั้งนี้ ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ รวมถึงนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ผูกพันหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะต้องดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ของตน (๓) จัดให้มีสมัชชาสุขภาพ แห่งชาติและสนับสนุนในการจัดให้มีสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น (๔) จัดให้มี หรือส่งเสริม สนับสนุนให้มีกระบวนการในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย (๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับระบบสุขภาพแห่งชาติและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจาก นโยบายสาธารณะทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

๓. มีสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช้ส่วนราชการ มีฐานะ เป็นหน่วยงานเลขานุการของ คสช. ทำหน้าที่ประสานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและ หน่วยงานอื่นๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ จัดทำรายงานสถานการณ์ระบบสุขภาพ และ ดำเนินการเพื่อให้มีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และสนับสนุนการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นบรรลุผลตามมติของ คสช.
๔. กำหนดแนวทางการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติตามมาตรา ๔๐-๔๕ โดยให้ คสช. แต่งตั้ง คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการ เกี่ยวกับการจัดประชุมและหลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการ ประชุม ซึ่งต้องประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วันก่อนวันประชุม โดยผู้ที่ประสงค์ จะเข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ให้สมัครลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมตามแบบฟอร์มและ หลักเกณฑ์ที่ คจ.สช. กำหนด ทั้งนี้ กรณีที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐนำไป ปฏิบัติ หรือนำไปพิจารณาประกอบในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ให้เสนอต่อ คสช. พิจารณา ดำเนินการให้บรรลุผลต่อไป
๕. กำหนดแนวทางการจัดธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ตามมาตรา ๔๖-๔๘ โดยให้ คสช. จัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความ เห็นชอบ และกำหนดให้มีการทบทวนธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติอย่างน้อยทุก ๕ ปี

หมายเหตุ : คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตาม กฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น จะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็น สำคัญ